

Editura NEUMA
Strada Libertății, nr. 188
Apahida, Județul Cluj

Editor: Andrea H. Hedeș
Copertă și DTP: Gelu Iordache

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Tudor, Andrei-Cosmin
Balerina / Andrei Cosmin Tudor. - Apahida : Neuma, 2021
ISBN 978-606-8975-83-2

821.135.1

Cosmin Andrei Tudor

Balerina

Editura
NEUMA
2021

A închis ușa.

Am pierdut-o. Nenorocitul de mine a pierdut-o!

Poate de aceea sunt trist...

XXVIII

- De ce ești trist?

- Nu sunt trist. Nu mai sunt trist, căci nu mai exist! La un mort, mai poate fi vorba de tristețe? Mai poate fi un mort trist?

Cei vii să-și asume tristețea!

XXIX

În fond, „cogito, ergo sum” nu rămâne nimic altceva decât o umilă probabilitate...

Nu?

noiembrie 2017 – februarie 2018

Cuprins

Noaptea mării răzvrătiri sangvine	5
Omul milenar	67
Moartea	69
Jurnalul	76
Metamorfoza	91
Prima bătaie de aripi	97
Sacrificarea mieilor	100
Bicentenarul	102
La cinci sute de ani	110
Moartea morții	113
Labirintul	115
Balerina	135
Reintegrarea tristeții	149

I

Destinul se răzvrătise din nou.

Zorii zilei de patru martie 1920 îl găseau pe R. Nadin, stând în fotoliul său enorm din birou, răsfoind câteva pagini dintr-un ziar vechi găsite deasupra bibliotecii în praf și uitare. Se trezise devreme, înaintea soarelui, parcă presimțind ceva. Acel ceva care nu ne dă pace și ne trezește din cel mai adânc și dulce somn. Nemaiputând adormi s-a refugiat în birou și, așezându-se în fotoliu, căzu într-o visare cu ochii deschiși. Își privea biblioteca și ar fi citit, când a văzut vraful de ziare îngălbenite de pe ultimele rafturi ale bibliotecii. Le luă și le scutură de praf.

Răsfoi cu aviditate ziarele.

R. Nadin era un bărbat înalt, cu părul încă negru-abanos, trecut de a doua tinerețe, ochii pătrunzători îi luceau în orbite. R. Nadin - profesor de matematici superioare la Universitatea din București, ajunsese acum la un ziar din anul 1907, impresionat de numărul de țărani răniți și uciși în timpul represiunii răscoalei, era impresionat mai ales de numărul enorm de țărani închiși, mulți dintre ei fiind încă pierduți prin închisori, nemaștiind nimeni de existența lor. Uitați și-ngropați de vii.

Neavând moșii sau legături la țară, a fost implicat în chestiunea țărănească ca simplu spectator, aflând veștile din ziare sau prin apropiați. A fost întocmai ca un spectator în sala mare a Teatrului Național.

Tot citind ziarul acela vechi (îl citise deja de două ori în întregime), revenea neconținut la pagina cu cifrele țăranilor închiși și cu listele închisorilor în care stau închise trupurile acestora, încă vii.

Brusc, ca scânteia născută prin lovirea a două bucăți de cremene, îi veni ideea de a se duce la una din aceste închisori și de a sta de vorbă cu un prizonier din 1907. Respinse la început ideea, dar încetul cu încetul îi părea tot mai interesantă. „Oare, ce ar avea să-mi spună un țăran închis de mai bine de treisprezece ani?”, își spunea acestea cu o curiozitate crescândă. „Ce ar avea să-mi spună?” Lăsă ziarul și se lăsă pe spate și privea tavanul. „Că a fost neîndreptățit? Că lumea a uitat de el?”

Nu mai trecu multă vreme că se hotărî de-a binelea să plece la închisoare și să vorbească cu un deținut. Se sculă hotărât din fotoliu, se bărbieri, se îmbracă și îi lăsă un bilet soției sale, Mirei, care încă dormea, că va lipsi pesemne întreaga zi.

Când a ieșit din casă l-a izbit un aer rece, s-a întors după haină. Mercurul din termometre se apropia cu teamă de cifra arabă scrisă cu roșu de șapte pe scara Celsius. A găsit cu ușurință o trăsură și plecă spre o închisoare nu foarte departe de București. În mai puțin de patru ceasuri, birjarul trase în fața închisorii. Se mai încălzise. Coborî din trăsură cu vagi emoții.

- Este posibil să stau înăuntru doar cinci minute, tot la fel cum este posibil să stau trei ceasuri. Nu pleca! îi spuse Nadin birjarului, plătinindu-l în același timp.

După ce intră, cu acea teamă specifică primei vizite într-o astfel de instituție, un gardian îl întreabă cu amabilitate, văzându-l bine îmbrăcat, cine este, ce dorește și cum îi poate fi de folos.

- R. Nadin, profesor de matematică la Universitatea din București. Se prezintă el. Doresc să vizitez și să discut cu un prizonier închis cu prilejul mării răscoale țărănești din 1907, dar care să poată întreține o conversație inteligentă. Nu vreau să știu cum îl cheamă și cine este, cum nu vreau să știu cine sunt! spuse ultimele cuvinte pe un ton cât putu mai autoritar.

Nadin se apropie de gardian, întinzându-i o bancnotă. Acesta din urmă îi deschise o ușă metalică vopsită în negru care dădea într-un culoar îngust cu uși pe o parte și pe alta, cine știe în ce camere obscure dădeau, luminat de câteva lămpi cu petrol, era o lumină care semăna mai mult a întuneric. Gardianul o luă în față, părea în momentul acela o călăuză a abisului, care se afundă din ce în ce mai mult în negura crescândă a culoarului (culoar pe care Nadin îl asemăna cu o cale de trecere într-altă lume, dar ce lume?), și-i deschise ultima ușă de pe partea dreaptă a holului. Era o cameră bine luminată cu o masă și două scaune. Înainte de-a ieși și de a-l lăsa singur pe profesor, spuse cu un zâmbet șters și sinistru pe buze:

- Avem exact ce doriți. Vorbea ca despre un lucru oarecare, neînsuflețit și nu despre o ființă umană. Este

aici unul care se crede filosof, dar să aveți mare grijă cu el că-i închis pentru crimă!

Când auzi că-i filosof, Nadin căzu puțin pe gânduri, dar nu avu timp să-și desfășoare firul gândurilor că gardianul, stând în pragul ușii, parcă aștepta un răspuns. Răspunse doar atât:

- Adu-! Cu o stăpânire și autoritate neîncercate de profesor până atunci. Voia să pară stăpân, când el se simțea sclav. Sclavul propriilor himere. Sclavul întâmplării.

Se așeză cu calmitate pe unul din scaune și începu să studieze încăperea. Pereți albi. O fereastră cu gratii, datorită căreia era luminată camera. Nu avu timp să mai gândească ceva că ușa se deschise cu un sunet aproape imperceptibil de lugubru.

Intră un deținut fără vârstă, îmbrăcat în hainele largi ale penitenciarului, cu mâinile și picioarele în lanțuri ruginite. Avea o barbă lungă, castanie și murdară. Se târa, mai mult decât să meargă, spre scaunul gol din fața lui Nadin. Când apucase speteaza scaunului, profesorul a putut vedea un tremur ușor, aproape insesizabil (ca scârțâitul ușii de adineauri). Părea ireal, o fantasmagorie. După ce se așeză, nu a avut timp să-și ridice privirea spre vizitator, o tuse cumplită a pus stăpânire pe el, spinarea arcuindu-i-se ca o ramură de salcie. Nadin îl privea oarecum îngrozit. Erau singuri. Gardianul închise ușa în spatele prizonierului și aștepta pe culoar.

- Vă rog să mă iertați! spuse după ce criza i se potoli. M-aș prezenta bucuros, dar am fost înștiințat că nu doriți să îmi cunoașteți numele. Prea bine! Cred că îmi puteți

spune, totuși, 2051. Și arată cu degetul spre piept unde avea prinsă o plăcuță cu cifrele acelea.

- Așa este. Totuși, aș vrea să vorbim. Dacă sunteți de acord, bineînțeles. Spuse Nadin, păstrându-și diplomația și buna creștere chiar și în fața unei persoane decăzute cum se presupunea că este deținutul.

Deținutul izbucni în râs. Avea un râs sinistru. Râdea ca omul plin de suferințe, omul care nu mai râse de atâta amar de timp, că uitase să și râdă. Ei bine, la un astfel de om, care după un deceniu, două, trei decenii își aduce aminte cum să râdă nu poate da naștere decât la niște zgomote înfricoșătoare. Prizonierul 2051 nu mai râse din 1907.

- Sigur! Sigur. De când aștept! Cred nu am mai avut o conversație interesantă de când am intrat aici. Iar dumneavoastră păreți interesant. Despre ce doriți să vorbim?

- În primul rând, aș vrea să vă întreb cum este viața aici și cum trece timpul?

2051 căzu pe gânduri. Cine știe ce frânturi din copilărie sau libertate îi treceau prin minte în clipa aceea. Spuse parcă nostalgic:

- Viața-i mizerabilă. Iar timpul? Timpul aproape că nu există. Adică, nu îmi aduc aminte de ziua de ieri, căci este la fel ca oricare alta din ultimii treisprezece ani. De multe ori mă întreb dacă este aieva ce se întâmplă. Pare că trăiesc aceeași zi iar și iar, aceeași rutină infernală. Viitorul? Nu mă gândesc niciodată la el, căci va fi identic cu trecutul. Iar prezentul este precum o oglindă în care se reflectă cei 13 ani de prizonierat în următorii 13 ani care

vor urma. Sau cel puțin până la venirea dumneavoastră. Afară de aceasta, nu există timp. Ce îmi reamintește că se întâmplă ca eu chiar să fiu închis aici este ftizia cu care m-am ales și care nu-mi dă pace de câțiva ani.

Și căzu iar pe gânduri, privind podeaua. Nadin fu surprins, dar în mod plăcut, de răspunsul prizonierului. Iar acum privindu-l mai atent, îi observa ochii adânciți în orbite, pomeții proeminenți, cearcănele, pielea curată, aproape tânără.

- Cum ați ajuns aici? întrebă Nadin cu ochii ținându-i privirile și expresiile. Dar neașteptându-se la una ca asta, prizonierul izbucni într-un râs sacadat, obositor, sonor, întrerupt de o nouă criză de tuse.

- Din coincidență! reuși să spună printre tuse, continuându-și râsul redescoperit, macabru.

- Din coincidență? repetă mirat profesorul.

- Da, dintr-un lung șir de coincidențe, răspunse deținutul revenindu-și din criza de râs și de tuse. Este o poveste lungă, dar dacă vreți și aveți timp, vă stau la dispoziție.

- Vă ascult. Îngână Nadin.

- Foarte bine. Ca o primă coincidență din viața mea, este că m-am născut pe 15 mai, nu vă spun anul, căci nu m-ați crede (zâmbi), iar primii ani ai copilăriei mele i-am trăit pe strada 1 Mai numărul 15 din Cluj. Această nu are nicio importanță, doar că am vrut să atrag atenția asupra coincidenței fantastice care mi s-a întâmplat încă din copilărie. Lăsând aceasta de-o parte, totul a început, încă o coincidență, nu îmi aduc aminte data exactă, dar la începutul lunii martie 1907, într-o zi ca aceasta. Nu m-ar mira să

descopăr că este chiar ziua de astăzi. Țin minte perfect acea cumplită zi, spun cumplită nu că așa a fost, doar urmările au fost de-a dreptul cumplite. Eram câțiva prieteni strânși, ca în fiecare săptămână, la un pahar de coniac:

- Îndrăznesc să pun întrebarea: ce este timpul? Domnilor, îndrăznesc să vă întreb: ce este viața? dar moartea? Răspunsul acestor întrebări este cunoscut de toți, dar de câți este înțeles? Acest răspuns este ucigător! Ne ucide! Fără a clipi. Viața o putem defini ca pe o bucată de vreme, ca pe o firimitură de timp. O putem cronometra, măsura în ani, luni, zile, ore, secunde. Dar moartea? Oare, este moartea măsurabilă? Prin ce diferă moartea mea de a voastră? Diferă oare? Viața sigur că diferă. Dar moartea? Diferă doar clipele și împrejurările de dinainte de moarte. Prin moarte putem înțelege o înfinitate de vremii? Un râu fără vărsare, ce curge încontinuu? Dar unde curge? Unde se varsă? O putem cronometra printr-o înfinitate de vieți? În moarte noțiunile de vremelnicie, efemeritate sunt absurde, lipsite de sens, pe când în viață sunt totul. Toată viața atârnă de o secundă, de o neînsemnată clipă.

Clipa în viață-i totul, nimic nu se poate înfăptui fără clipe, pe când în moarte-i nimic. Clipa decade de la statutul de regină la cel de sclavă, de pe tronul de aur masiv, încoronată în aur și diamante, ajunge să fie improșcată cu noroi și batjocorită de infinit.

Deci, domnilor, ce este timpul? dar viața? dar moartea? O înfinitate de vieți pot alcătui, într-adevăr, o moarte singulară și universală? Ne întrebă cu patimă, și poate datorită excesului de cognac din acea seară, Alexandrovici. Un tânăr cu nume rusesc, dar cu părinți români sadea. Un tânăr de douăzeci și cinci de ani despre care vă voi mai vorbi.

- Și, mă rog, despre ce răspuns vorbești? îl întreabă Ovidiu, cu un surâs ironic pe buze. Poate eu nu știu despre ce răspuns primordial vorbești. Luminează-mă și pe mine! Ucide-mă cu răspunsul tău! Haide!

- Ești un nerod! fu răspunsul lui Alexandrovici.

Brusc s-a făcut liniște. Nimeni nu se aștepta la asta. De obicei, când este încurajat, Alexandrovici, vorbește și câteva ceasuri. Cred că a vrut, prin acest răspuns sec, să arate că întrebările pe care tocmai le pusese nu aveau răspuns. Însuși faptul că reușise să le pună constituia un răspuns. Uneori, întrebarea este răspunsul. Atunci nu știu ce s-a întâmplat. Poate s-a simțit jignit de tonul ironic al lui Ovidiu. Toți tăcurăm. Ne sorbeam îndelung coniacul și nu spuneam nimic. Ne uitam care încotro.

Eram în casa lui Alexandrovici, în salon. El, Ovidiu și Matei stăteau în mijlocul încăperii, în picioare, iar eu mai retras, pe un scaun, în dreptul ferestrei. Îmi beam coniacul uitându-mă pe fereastră. Se înserase. Nu știam că acela va fi ultimul amurg pe care aveam să-l mai văd în București. Țin minte doar cum cerul îndemna norii de permanganat la neantul nopții.

Întâlnirile și discuțiile de acest fel aveau loc în fiecare săptămână. În fiecare sâmbătă la prânz ne adunam la Alexei acasă să bem un coniac, un vin, să jucăm cărți și, bineînțeles, să discutăm. Abordam diferite teme filosofice, religioase, științifice, etc.

Vă voi vorbi, pe scurt, despre fiecare în parte mai târziu, dar mai întâi câteva cuvinte despre mine cel de atunci.

Aveam douăzeci și doi de ani și venisem în București la nouăsprezece. Scopul venirii mele în capitală era acela de a învăța. Urmăream cu interes și cu o curiozitate morbidă cursurile de filosofie, literatură, matematică, științe ale naturii.

Nadin când auzi că acesta frecventa cursurile de matematică încercă să-și aducă aminte de el, căci era profesor de câțiva ani la facultatea de matematică, dar nu izbuti și îl ascultă în continuare.

În fond, nu eram înscris la nicio facultate. Părinții credeau că studiez matematica, credeau că am să fiu un strălucit profesor de matematică cu care se vor putea mândri și pentru aceasta îmi trimiteau bani lunar. Pe lângă banii primiți de la părinți, îmi mai trimitea și o bunică din partea mamei, când avea. Mai câștigam bani lucrând la redacția unui ziar, iar în timpul liber încercam să scriu o carte cu tendințe filosofice. Dar de când venisem la București, nu reușisem să scriu o idee originală. Locuiam într-o mahala, la doamna Paraschivescu, în două odăi. Într-una dormeam, iar în cealaltă citeam. Îmi plăcea enorm să citesc și adunasem câteva sute de volume. Nu plăteam foarte mult chiria, iar doamna Paraschivescu îmi și gătea din când în când. Nu am mai citit din 1907. Gazda mea era destul de în vârstă. Nu știu dacă mai trăiește.

Cum îi cunoscusem pe cei trei? Nu îmi aduc bine aminte, dar cel mai sigur la facultatea de litere, căci toți erau studenți acolo. Cred că le-am părut interesant, având în vedere situația mea „studentească”.

Încercă prizonierul să glumească, dar încă o criză de tuse te voia să se pornească. Din fericire, nu a durat mult, putând astfel continua.

Într-o zi, cel care îmi adresează primul cuvânt a fost Alexandrovici. M-am trezit invitat la nu știu ce fel de întâlnire „sâmbătă la prânz” la Alexandrovici. Am acceptat invitația numaidecât. De ce? Nici eu nu știu.

Profesorul a observat obiceiul prizonierului de a pune întrebări și a-și da singur răspunsuri. Se gândi dacă l-a deprins în închisoare. Și-l imagina în celula lui întrebindu-se cu voce tare și răspunzându-și la întrebări gesticulând, mergând dintr-un colț în altul al camerei. Nu ghicea nici pe departe. Prizonierul comportându-se exact invers: stând aproape tot timpul în pat, vorbind cu sine numai și numai în gând.

Alexandrovici venise la București din Iași să studieze limba și literatura română la Facultatea de Litere, cu scopul de a deveni profesor. Un vis mărunț pentru un tânăr cu mari oportunități, căci părinții lui erau foarte înstăriți, dar acesta era visul lui, așa credea el că poate face lumea mai bună, îndemnând-o la lectură și la contemplație.

Era un tânăr înalt, solid, cu părul negru și ochi tot pe atât de negri ca părul, pătrunzători la prima vedere, ai fi zis că te străpung, ca pe urmă să îți dai seama cât sunt de mângâietori, ca ai unui adevărat pedagog. Locuia singur într-o casă cu etaj din inima Bucureștiului. Casa era întreținută de o băbuță simpatică, Olga, care făcea și mâncare.

De ce aveau loc întâlnirile la el acasă? Pentru că ceilalți doi erau săraci lipiți pământul și nici eu nu eram vreun bogătaș. Cu toate că am fi putut petrece în mica bibliotecă.

Ovidiu și Matei erau în același an. Veniseră de undeva din Giurgiu. Toată viața munciseră câmpul, dar aveau strălucire în gândire.

- Dar dragostea? Ce dracului mai este și dragostea? Căci omul, prin natură, este un egocentrist. Am întrebat într-un sfârșit, spulberând astfel tăcerea așternută în salon.

Toate privirile au fost îndreptate spre mine.

- Doar nu oi fi îndrăgostit, Romeo? râse ironic Matei.
- Nicidecum, îi răspunsei tăios, Armand!

Hohote de râs au luat cu asalt încăperea. Prietenii mei râdeau cu lacrimi, mai puțin Matei care a fost lovit în amorul propriu, căci era îndrăgostit nebunește de o anumită Daria, o damă cu camelii, dar în cel mai rău sens al cuvântului. Dar el o iubea. Uneori, sau de cele mai multe ori, nu îi putem spune inimii de cine să se îndrăgostească și de cine nu.

- Haideți să lăsăm pentru un moment filosofia. Ați auzit de frumoasa pariziană care a venit de curând în București? întreabă Alexandrovici.

- Fata generalului? Am auzit. Se spune că este cea mai frumoasă femeie din București. Are ceva mitic...

- Nu doar că am auzit, dar am și văzut. Se laudă Ovidiu.

- Cum ai văzut? Pe cine? Când? au întrebat cei doi simultan.

- Cum pe cine? Pe franțuzoaică.

- Eu nu am auzit nimic și chiar nu mă interesează astfel de mondenități. Să schimbăm subiectul, vă rog. Am spus într-un oftat, dezamăgit de prietenii mei care abordaseră un astfel de subiect de bărfă.

Seara se prelungi până după miezul nopții cu alte subiecte filosofice despre care nu îmi aduc aminte mai nimic, poate doar atât: Alexandrovici, din cauza abuzului de coniac, cerea insistent să i se răspundă la cele trei întrebări organice: Ce este timpul? Ce este viața? Ce este moartea?

Acum când mă gândesc, am aflat răspunsul la toate aceste trei întrebări. Dar cu ce folos?

Ușa se deschise și intră gardianul anunțându-l pe Nadin că vine directorul în inspecție și toți detinuții